

28.6.63

מקומה / איננו (ממלאה)
נחמי הנחמיות - ג'א

מר לוי אשכול - ראש הממשלה ושר הכספים

ידידי היקר מר קליר, חברי השרים, בכירי ורכותי.

נעים לי מאד ואני שמח דוקא הערב, בערב הראשון בתפקידי החדש, להיות אחכם ולהביא את ברכת הממשלה וברכתי אני - ברכה לבית היוצר הזה. יש לנו בהי יוצר אחדים, לא כל כך רבים, אלה היוצרים את הדברים היסודיים בכלכלתנו אשר יוצרים נדבכים לעצמאותנו הכלכלית: משפחת האדמה, משפחת המים - כי המים בישראל אולי לא יסולאו במז - ובית היוצר הזה שהוא אולי במספרו בימינו אלה אפילו גובר על בית היוצר של החקלאים. היו זמנים כאשר היינו יותר צעירים והאמנו, ואז חשבנו שכאשר נשוב לארצנו נהיה 80 - 70 אחוז חקלאים. כל אחד הלם על משק וחקלאות כממכונת של אותה ארץ שהוא בא ממנה בהיותו נער או צעיר.

דברים ששנים ומתפתחים, ודומני שאין עכשו ויכות ואין תילוקי-דעות שבר בכד ויחד על-יד עמוד התווך החקלאי, הרי עמוד התווך השני שכפי שאמרתי הוא אולי הקובע עכשו בגודלו - הוא התעשייה והמלאכה, המכונה היוצרת שיד האדם שלטח בה. זה המנוף השני בכלכלתנו.

שני הענפים האלה, שני הבתים האלה/ שני כהי האב המיוחסים הללו - החקלאות והתעשייה (והזכיר את זה מר קליר), מקיפים פחות ממחצית, בערך 42% מכל כח העבודה בישראל. זה דבר מדאיג. אינני בטוח ואינני רוצה להיכנס עכשו לויכוח עם הפותח - שאגב אני מברך אותו על הרצאתו המקיפה; זו היתה "תחיכת מלאכה" - אבל אינני רוצה להיכנס לחחום הזה. רק אציין ש-42% מכח האדם בישראל הוא יצרני, והתרומה שהושמעו כאן הלואי והועלנה, אבל אינני בטוח שקיימת התרומה לכך בזה. זה מדאיג וצריכים לתפס לזה דרכים לתיקון המצב.

מה יש לי עוד הערה הנוגעת למה שהוא אמר: לא כל כך אשראי חסר לנו בימים אלה. הוא עצמו אמר שחסרים לו ידים עובדות, חסרים יהודים בארץ הזאת. יכול להיות שאנו יכולים להגדיל פריון ולהגדיל יצור ולהגדיל כושרנו ולהגדיל יצואנו, וזה צריך, אבל בדרך כלל חסרים לנו עוד יהודים. לו זכינו עכשו להביא עוד מליון יהודים - וזו המטאלה של בונצ'ה שוייג - זה היה טוב בשביל שוק היצרנים ובט בשביל שוק הצרכנים. אני אומר שעלינו הדאגה הזאת של: יותר ייצור, יותר אנשים לעבודה בייצור, פחות אנשים

בזאת אינני רוצה להקל במשהו בערכם המכריע של מורים, רופאים, אחיות, סוחר, חורה, לימוד. אלה בני-לוייה מרכזיים, אבל קודם כל נחוצים לנו אנשים לעבודה בחקלאות ובתעשייה.

עוד ידובר על כך. יש בינינו מתוכחים האומרים שאולי הגענו לגבול בחקלאות. אולם לא ארחיב על כך את הדיבור, אך בודאי ידובר על כך רבות, בקשר למים ולטכניקה של המים. כל זה - לא היום.

התעשייה עמדה יפה במבחן של הגידול עד עכשו. אינני כל כך מסכים עם הטון האלרגי של מר קלייר כשהוא עשה את החשבון של ההכנסות ושל הרווחים ושל מצב התעשייה. מי יתן ונוכל להבטיח בהרבה מקצועות - גם בתעשייה - מה שהיה עד עכשו. דומני שאין יסוד רב לסווג עצוב בתעשייה.

אני רוצה לשבח ולומר שהיא עשתה בשנה הזאת שרות חשוב. היא עמדה בפני האתגר של השתתפות במאמץ הלאומי הכולל של יצוב המחירים, ובדרך כלל היא עמדה בכך. מן הראוי ומן הדין בערב זה, בישיבה חגיגית של התאחדות בעלי התעשייה, שזה ייאמר על-ידינו, אנשי הממשלה.

דומני שתסכימו איתי כי המצב של יצוב המחירים הרט גם תרומה רבת ערך לגידול המשק הלאומי, והיה לכרכה גם לתעשייה וגם לצבור העובדים, ומה אני מסכים עם כל מה שנאמר.

כאשר אמרנו אי-העלאת שכר ויצוב מחירים, שמהי כאשר מר קלייר אמר שהממשלה מלאה זאת, ואני שמח שראש הקיר הגדולה שמע על כך והוא ימסור את זה לערים היותר קטנות.

דובר בקשר לחשיפת היצור החקלאי, המאמצים, הבירורים וההסכבות של שר המסחר והתעשייה ושל שר האוצר של אהמול ושל שר האוצר החדש, וגם של אנשי התעשייה אשר היו עדים להם - אני רוצה לציין את זה לשבחם. דומני שמשכנו כולנו יחד את העבלה והעלינו אותה על הדרך.

אני משוכנע כי אם התעשייה לא תעמוד בפני הצורך בתחרות ויכולת להתחרות בשוקי חל-אביב וחיטה וירושלים, אני חושש לומר שהיא גם לא תוכל לעמוד בתחרות בשוקי העולם; ובשוקי העולם אין וחמים בדין. כל התבה

והסמפטיה וכל מה שאחס רואים, וכל הספיחה על השכט, אחרי כל זאת הם אומרים: ישראל הקטנה וההרואים והחשובה היודעה להתגבר על כל כך הרבה מכשולים, היא חדע גם להתגבר כאשר השוק יעמוד בפנים זעומות נבדה.

חשיפת היבוא לא נועדה בעיקרה לשמט אמצעי לייצוב המחירים. זה צורך התקטיה עצמה, לשט יעולה הגדלה כושר התחרות שלה. התחרות סחחילה כאן בבית, כאשר אפשר יהיה לעמוד גם נגד היבוא - כמובן לא יבוא פראי ולא יבוא ללא כל רסן.

רבותי, אני מאמין שהאספה השנתית הזאת פניה בעתיד הקרוב לשתי משימות עקריות: ייצוב בשנים הבאות - ושמתתי לשמט את הצליל הזה גם הערב מפי סר קליר, אבל אודה ואספר ואגלה, ~~שלא~~ שלפני שבועות מספר, כאשר ישבנו יחד, זה כאילו בא מנבכי התקטיה עצמה. הם אמרו שנעשה מאמץ לחפש דרך לייצובות של 1-2-3 שנים. לי עצמי היחה הרגשה נחה, כי כאשר יצאנו לדרך לפני שנה, היו לי קצח ספקות וחששות, וראיתי שזה נקלט. איננו יכולים לראות את עצמנו נייבנים רק על הון שיבוא מכהון, משום כך לעמים אנו נתקלים בהבדלי דעות. אחט אומרים: מכירה רכה וגדולה עוד יותר בארץ, ואנו אומרים: קצח יותר חסכון בארץ, כדי להשתמש באמצעים לפיתוח המיסקי.

אני רוצה להכיע את הקוחי בכנס זה שבמאמץ שוהף נביע לייצובות ונגיע לחסכון ולעצמאות כלכלית, ולסחוח הלוח באחרים. וכבר אמרתי זאת בכנסת ואני אומר את זה גם כאן: הלוח כלכלית, בהכרה, גם כאשר אינך רוצה ואינך מרגיש את זאת, מכניסה אותך גם לחלוח בטחונות מדינית, ואל תבקשו שאפרט כאן יותר מאשר זה.

צריך לדאוג לפריון היצור, שיפור האכות, וחחירה נוספת לשווקים חדשים - עם כל חומרה המושגים שבמלים הללו בשנה זו כלפי שווקי העולם. גם התאחדות בעלי התקטיה וגם המועלים כולנו ששוחמים במלאכה היציה הזאת בבית היוצר הזה, וצריך לעשות הכל, כי הבעיה היסודית לגבי העתיד היא מה יהיה דמות המשק?

אם פוחר לחזות ולצמות מספר שנים בעתיד - ואני חושב שזו סחלה שדבקה בנו וטוב שחבק בכל אחדמאתנו - אני חולם וברור לי שאנו צריכים

להגיע למשק מתקדם ובעל רמת חיים אירופאית כמו בנורדבגיה ושוויץ, וזה לא מן הנמנע, אבל זה תובע הרבה דברים. משק מסוג זה אינו יכול להסתגל ליצור בכורה עצמו. צריך לשט כך מיהות. ונאמר רבות שאיננו עשירים בחומרי גלם, ואנו זקוקים לטווקי עולם כדי לקנות מהם. וזה אחד הנימוקים לתביעה שלנו: כדי שיהיה לנו כמה לשלם שט, אנו צריכים לייצר וליצור ולנסות.

רואה אני בעתיד משק בו הייצור אינו ענין של שוליים בלבד, כאשר רק קצה נמכור לאחרים. לא משאריה של השוק המסומן יתקיים היצוא שלנו. נבזר עלינו להגיע למשק אשר ייצא 30-40 מייצורו.

עיקרו של היצור יהיה על תבונה כפיס ועל מדע וידע, וכאשר ישראל-סבא שב ומתחדש במולדת, אח זה הוא חייב להבוע מעצמו, ולחקן את הפגם, כי למי שעה אין דבר אחר. האדם צריך להח מעצביו ומשכלו ומפועלו ומכושרו, וזה יש לעם היהודי.

ולבסוף, רבוהי, שהי משאלוה לי למשפחה התעשיינית.

כאשר אפגש עם אחרים אולי אדרוש זאת גם כלפיהם. המשפחה הזאת, הבית הזה על מנהליות, על בעליו ועל פועליו ומהנדסיו גדרש מכולם הכיבוש הרציני והיסודי והמבוסס של התעשייה, כדי שיוכל להילחם ולהיאבק על מקומה הקשה בעולם הגדול.

אני מונה אליכם ומבקש השומה לב מיוחדת להכשרה, ליכולה ההכשרה שלכם וליכולה ורכישת הידע. זה צריך לבקש טבעלי המפעל ועד לצעיר הטועלים. חוששני שאנו עוד רחוקים מאותו הידע שאנו נחגשים ונתקלים בו בחעשיה העולמית ובתעשיה האירופאית, ואיננו מדבר על אמריקה.

הדור החדש, בניכם ובנוחיתם, בני הטועלים וכבי המהנדסים, זה דבר אשר תובע השומה לב רבה ומיוחדת ופעמיקה. איננו רוצה להיכנס לזאת ולעשות כאילו הברלים בין השכלה והשכלה, תורה ותורה, מה אנו לומדים ולמה אנו מכשרים את עצמנו בבית הספר התיכון אצאא ובבית הספר המקצועי. איננו חש שזה הפך לטבע יסודי ושזה עובר מאב לבן. זה אינו עובר בירושה. זה אחד הדברים שאנו צריכים להח את דעתנו ונפשנו על כך.

דבר שגוי, רבותי, אני. ככל זאת מרוכזים בפחות ממחצית של הארץ, וגם בזאת נגע מר קליר, ודומני שאינני מסכים איתו כאן בכל. רצה המקרה הטוב שאני כאחי אליכם עכשו לאספה הזאת ממגישה עם בניכם ובנוחיתכם בצבא הגנה לישראל באיזה מקום בהרי יהודה, והיתה שם הצגה הנדסית של צבא הגנה לישראל - וזה גם כן קסור קצה לחעשיה. אני יכול בעינות אחרות לראות מה שנעשה בשביל הארץ והעחיד. ראיתי למה הבנים האלה מסתירים את עצמם - לשמור על גבורת ישראל, ואסרתי שחטר לנו עוד סליון אנשים גם כשתה הזת.

רבותי וירידי, החביעה הזאת כבר מזמן מוחנית אלינו, אל הישראלים שהם מספר שנים רב בישראל. אל נחכה יותר. החלק הצפוני של הארץ הוא החלק היהודי קל במים ובנמלים. כל זה ישנו כבר. כולנו קבלנו את זה מן המוכן. ראשוני ראשוניה של הל-אביב אינם אחנו היום. אנו קבלנו את זה מן המוכן. מחציתה הגדולה של ישראל עריין ריקה ושוממה, ובמכה דברים היא יותר קשה ויותר כבדה לישוב, ואולי זה גם כן כך נראה לפני שאנו מתישבים שם. אל נשאר זאת רק להדסים שיבואו. אתם יודעים מאיזה איצות באים יהודים ומה הם מביאים: פחות יכולת ופחות כשרון מכה פעמים וכמה סיבות.

שנים מלונה אחי הזאבה. פעם, אחרי ביקור קזה בנגב, כאשר הסתובבתי בגיפ בהסקידי בהתישבות החדשה, פניתי מיד עם הגיפ אל כשרון של שנקר המנוח. עברתי אז על-יד דימונה השוממה, באחי אל שנקר ואמרתי לו: ירידי שנקר, הגיע הזמן שסוף סוף תתחיל לעשות דבר מה חלוצי. היום לודזיה בחולון חשובה חשיבות משנית, לך לדימונה והעשה דובליקס של לודזיה. תמכור את לודזיה - ולא תלילה שיש לי דבר נגד הגידול הנפלא והמסואר של הישוב, אבל ישנה דאגה עצומה שלנו. הבנים והבנות שלנו בהרי יהודה עוסקים בהנדסה של מיקוש ופריצה והסוואה, כדי להבטיח את הארץ הזאת. בלי מפעלי העשיה ומלאכה רחבה השמטה תכבד מאד.

אני ממנה את שתי המטאלות הללו: דור או דורות של אנשי ידע מקצועיים ואנשי השכלה והעשינים ואנשי היגיון העשימי - הכל שותפים במפעל הזה. מה שהממשלה צריכה לעשות היא העשה למיעוטי האמצעים שהם יכוונו את עצמם ומשתדלו להם לשם.

דבר שני. יקומו בחוכנו אנשים שהם מושרשים בחקעשיה, וביניהם מפעלים, והם יהיו המנחים החלוצים, כמו אלה שלקחנו מהמושבנים והקבוצות הקיימים. יש בין המדריכים משפחה בנות שלשה דורות. ראיחי סכהא ונכדה א מדריכות. כך הקימונו 500 כפרים. זה בנפש החקעשיה ובנפש העם היהודי ובנפש המדינה ובנפשנו, כי אחרי הכל גם כאשר אנו מתאספים בשנת ה-15 לאחר קום המדינה, ואנו מהעסקים רק במספרים ובחקעיות ובמאזנים, ויש לנו ויכוח על ריבית - רק אחמול טיפלהי בזה ואינני מזלזל בזאת, וגם בחקעירי החרש אני יודע מה ערך יש למספרים ולאזנים, אבל עם כל זה אנו בוני המדינה ובוני המולדת.

אני מפנה אליכם את שחי החכיעוה הללו, ואני רוצה לאהל לאספה דיון פורה תוך חשיפת אמת של הבעיות לא רק לרוחב אלא גם לעומק. שחי המטאלוה שלי הן לעומק הדברים.

אני בטוח שיש מה שאגר רציני מאד של בני-אדם אשר יוכל לזאה. החשפו את היכולה הפנימיה שלהם ואם ניצוץ הקרושה שיש בחקעינים ובחקלאים.

א. קליר: אדוני ראש הממשלה, אני מודה לך. אני יודע את כוונותיך ואשתדל להתעמק בבעיה זו.